

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра дизайну, інжинірингу та землеустрою

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ФТБ

(прот. № 1 від «19» 08 2024 р.)

Декан

Надія ВЕДМІДЬ

РИСУНОК І ЖИВОПИС /
DRAWING AND PAINTING

РОБОЧА ПРОГРАМА /
COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	02 Культура і мистецтво	/	Culture and Art
спеціальність	022 Дизайн	/	Design
освітня програма	Дизайн	/	Design

Київ 2024

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автори:

В.В. КОЗИК, старший викладач кафедри дизайну, інжинірингу та
землеустрою» ДТЕУ.

О.О. ЛЕЖНСВ, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну,
інжинірингу та землеустрою» ДТЕУ.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри дизайну,
інжинірингу та землеустрою 5 серпня 2024 р., протокол № 22.

Рецензенти: О.О. ЗАВАРЗІН, кандидат технічних наук, доцент кафедри дизайну,
інжинірингу та землеустрою ДТЕУ

О. С. МОРОЗОВ, директор архітектурного бюро ППФ «Майстерня
Весніна»

РИСУНОК І ЖИВОПИС / DRAWING AND PAINTING

РОБОЧА ПРОГРАМА / COURSE OUTLINE

освітній ступінь	бакалавр	/	bachelor
галузь знань	02 Культура і мистецтво	/	Culture and Art
спеціальність	022 Дизайн	/	Design
освітня програма	Дизайн	/	Design

ВСТУП

«Рисунок і живопис» є базовою дисципліною професійної та практичної підготовки в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціалізації 022 «Дизайн» та викладається для студентів в I-II семестрах для здобуття освітнього ступеня «бакалавр». Вивчення дисципліни дозволяє увійти у складний та тривалий процес зображення будь-якого матеріального об'єкта, процесу чи явища дизайну середовища, що комплексно задовольнятиме всі потреби людини. Головне завдання предмету – створити умови набуття студентом базових знань та вмінь, необхідних для подальшого професійного зростання та становлення в галузі художнього проектування матеріального середовища.

Робочу програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України із зазначених спеціальностей та відповідних освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів і магістрів ДТЕУ.

Робоча програма складається з таких розділів:

1. Структура дисципліни та розподіл годин за темами (тематичний план).
2. Тематика та зміст практичних занять, самостійної роботи студентів.
3. Список рекомендованих джерел.

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Всього годин/кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття/МК	самостійна робота студентів	
Розділ 1.					
Тема 1. Основи рисунку	18		10	8	ІПЗ
Тема 2. Основи живопису	18		10	8	ІПЗ
Тема 3. Лінійний та тоновий рисунок. Тонова натюрмортна композиція з простими гіпсовими предметами в інтер'єрі	18		10	8	ІПЗ

Тема 4. Монохромний живопис натюрморту в техніці «гризайль».	18		10	8	ІІЗ
Тема 5. Рисунок архітектурної деталі	18		10	8	ІІЗ
Тема 6. Живопис простого натюрморту з архітектурною деталлю.	18		10	8	ІІЗ
Тема 7. Рисунок побутового натюрморту	20		14	8	ІІЗ
Тема 8. Живопис побутового натюрморту	20		14	8	ІІЗ
Тема 9. Рисунок екстер'єру об'єкта архітектури	24		16	10	ІІЗ
Тема 10. Живопис екстер'єру об'єкта архітектури	24		16	10	ІІЗ
Разом	180		120	68	
Підсумковий контроль					екзамен
Розділ 2.					
Тема 11. Рисунок частин обличчя людини (ніс, очі, вухо)	18		8	8	ІІЗ
Тема 12. Дискретний живопис натюрморту	18		8	8	ІІЗ
Тема 13. Рисунок черепу голови людини	18		8	8	ІІЗ
Тема 14. Живопис об'єкта архітектури або пейзажу	18		8	8	ІІЗ
Тема 15. Рисунок екорше голови людини	18		8	8	ІІЗ
Тема 16. Стилізований живопис натюрморту	18		8	8	ІІЗ
Тема 17. Рисунок гіпсової голови	18		10	8	ІІЗ
Тема 18. Стилізований живопис портрету людини	18		10	8	ІІЗ

Тема 19. Тональний рисунок портрету людини	26		10	10	ІПЗ
Тема 20. Живописний портрет людини	26		12	10	ІПЗ
Разом	180		90	68	
Підсумковий контроль					екзамен

Умовні позначення:

ІПЗ – виконання індивідуального практичного завдання та його захист.

2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Розділ 1			
Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p>Знати: Розуміння навчальної дисципліни, її завдань та матеріалів для виконання завдань. Знати етапи виконання робіт, черговість та поетапність. Розуміти правила створення малюнку, принципи композиції, тональної градації, світлотіньового моделювання. Знати властивості матеріалів для малюнку.</p> <p>Вміти: Створювати малюнок, компоновати предмети в просторі аркушу.</p>	<p>Тема 1. Основи рисунку</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття в рисунку. 2. Матеріали та їх властивості. 3. Основні етапи виконання рисунку. 4. Черговість та стадійність малюнку. 5. Принципи світлотіньового моделювання. <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с. 5-65, 316-349], 3 [с. 63-71, 114-118] Додатковий: 6 [с.6-56], 11 [с.10-40, 102-125], 12 [с.12-60], 15 [с.190-201] Інтернет ресурси: 41, 42, 43</p>		
	<p>Самостійна робота: малюнок білої кулі на світлому тлі та на темному фоні. Дві роботи на аркуші А4. 1 [с. 5-65], 11 [с.102-125]</p>	8	
	<p>Практична робота №1</p> <p>Малюнок простого геометричного об'єкту з штучним освітленням (гіпсова куля) на аркуші паперу формату А3.</p> <p><i>Мета:</i> ознайомлення з принципом світлотіньового моделювання предметів.</p> <p><i>Завдання:</i> Зрозуміти принципи тональної градації, світло тіньового моделювання, тонального штрихування олівцем.</p>	10	10
<p><i>Знати:</i> Розуміння навчальної дисципліни, її завдань та матеріалів для виконання завдань. Знати етапи виконання</p>	<p>Тема 2. Основи живопису</p> <p style="text-align: center;">План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні поняття в живописі. 2. Матеріали та їх властивості. 		

Розділ 1

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p>робіт, черговість та поетапність. Розуміти правила створення живописної роботи, принципи композиції, тональної та кольорової градації, світлотіньового моделювання в живописі. Знати властивості матеріалів для живопису. <i>Вміти:</i> створювати живописну роботу.</p>	<p>3. Основні етапи виконання живописної роботи. 4. Черговість та стадійність живопису. 5. Принципи світлотіньового та тепло-холодного моделювання в живописі. 6. Кольорове коло.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1[с.46-56, 316-349], 2[с.20-47], 3 [с.119-170] Додатковий:8[с.6-14, 22-30, 38-46, 62-70], 16[с.13-58] Інтернет ресурси: 41,42,43</p> <p>Самостійна робота: Живопис яблука в теплих тонах на «холодній» драпіровці. Та живопис на «теплій» драпіровці. Роботи на форматі А4. 1[с.46-56],</p> <p>Практична робота № 2 Живопис простого кольорового або білого гіпсового геометричного об'єкту на драпіровці на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> ознайомлення з матеріалами для виконання живопису та принципами їх використання. <i>Завдання:</i> намалювати кольоровий чи білий об'єкт, що стоїть на кольоровій драпіровці, освітлений сонячним світлом за живописними принципами тепло-холодності.</p>	<p>8</p> <p>10</p>	<p>10</p>
<p><i>Знати:</i> техніки та прийоми лінійно-тонального рисунку <i>Вміти:</i> використовувати техніки та прийоми лінійно-тонального рисунку. Будувати</p>	<p>Тема 3. Лінійний та тоновий рисунок. Тонова натюрмортна композиція з простими гіпсовими предметами в інтер'єрі.</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p>		

Розділ 1

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p>натурні зображення різноманітних предметів побуту чи форм, об'єктів навколишнього середовища засобами тонально-лінійного рисунку на папері.</p>	<p>Основний:1 [с. 9-13, 44-45, 316-349], 3 [с. 63-71, 114-118] Додатковий: 6[с.63-70],11[с.10-40,102-125, 164-167], 15[с.190-201] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: самостійний збір матеріалів (референсів) на задану тему та копіювання робіт з даної теми. 1 [с. 9-13, 44-45]</p>	8	
	<p>Практична робота №3 Малюнок з трьох геометричних фігур (куб, шар, піраміда) на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> оволодіння принципами побудови об'ємно-просторової композиції та принципами побудови предметів в перспективі. <i>Завдання:</i> намалювати з натури композицію з трьох предметів під штучним освітленням..</p>	10	10
<p><i>Знати:</i> ролі та значення монохромного живопису, набуття практичних навичок і вмінь його засобами представляти формальні, змістовні, естетичні якості елементів предметного середовища людини. <i>Вміти:</i> використовувати техніку гризайль для живописного, художнього представлення образу елементів побутового натюрморту. Зображати натюрморт одним чорним кольором акварелі великими пензлями на форматі акварельного паперу чи ватману А3</p>	<p>Тема 4. Монохромний живопис натюрморту в техніці гризайль на аркуші паперу формату А3.. Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с.46-54], 2 [с.48-51], 3 [с.119-170] Додатковий: 8 [с.46-70], 16 [с.68-74] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: самостійний збір матеріалів (референсів) на задану тему та копіювання робіт виконаних в техніці гризайль. 1 [с.46-54],</p>	8	
	<p>Практична робота № 4 Живопис натюрморту з трьох геометричних фігур в техніці гризайль на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> Створення монохромної живописної композиції, та набуття практичних навичок тональної градації в кольорі.</p>	10	10

Розділ 1

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
	<i>Завдання:</i> намалювати композицію з трьох предметів однією фарбою в техніці гризайль		
<p><i>Знати:</i> принципи побудови та світлотіньового моделювання архітектурної деталі. <i>Вміти:</i> створювати детально пророблений олівцем рисунок форми гіпсового або реального, із відповідного матеріалу зразка настінного декору: десюдепорту, ліпнини, медальйону, розетки, рельєфу, пілястри тощо.</p>	<p>Тема 5. Рисунок архітектурної деталі</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с. 58-63, 64-66, 316-349], 3 [с. 63-71, 114-118] Додатковий: 6[с.63-70],11[с.70-87, 102-125], 15[с.190-201] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: самостійний збір матеріалів (референсів) на задану тему та копіювання малюнків архітектурної деталі «розетка».</p>	8	
	<p>Практична робота № 5</p> <p>Рисунок архітектурної деталі «розетка» або «п'ятилисник» на аркуші паперу формату А3.</p> <p><i>Мета:</i> Навчитись правильної побудови перспективних скорочень зображуваних елементів інтер'єру відповідно до знань з «Нарисної геометрії». Передача ефекту повітряної перспективи засобами тону.</p> <p><i>Завдання:</i> засобами рисунку зобразити з натури форму елемента декору за вибором студента на аркуші ватману формату А3</p>	10	10

Розділ 1

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p><i>Знати:</i> принципи побудови та світлотіньового та кольорового моделювання архітектурних деталей та драпіровок.</p> <p><i>Вміти:</i> створити детально пророблений натюрморт з формою гіпсового зразка архітектурної деталі: капітелі класичної колони, бази класичної колони, п'єдесталу класичної колони, фрагменту класичного карнизу чи антаблементу будівлі, класичної арки тощо. Правильно побудувати перспективні скорочення зображуваного об'єкта інтер'єру відповідно до знань з «Нарисної геометрії». Добре вміти передавати засобами живопису ефекту повітряної перспективи.</p>	<p>Тема 6. Живопис простого натюрморту з архітектурною деталлю. Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с.58-66, 316-341], 2[с.58-62, 84,95], 3 [с.119-170] Додатковий: 8 [с.62-70], 16 [91-136] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: самостійний збір матеріалів (референсів) на задану тему та начерки натюрморту з простих фігур та предметів.</p>	8	
	<p>Практична робота № 6 Живопис нескладного натюрморту з архітектурною деталлю «капітель класичної колони» або «бази класичної колони» на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> Навчитись правильної побудови перспективних скорочень зображуваних елементів інтер'єру відповідно до знань з «Нарисної геометрії». Передача ефекту повітряної перспективи засобами кольору. <i>Завдання:</i> живописними засобами зобразити з натури форму елемента декору колони за вибором студента в композиції простого натюрморту (драпіровки, прості геометричні предмети) на аркуші ватману формату А3</p>	10	10

Розділ 1

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p><i>Знати:</i> принципи побудови та світлотіньового моделювання групи об'єктів в тривимірному просторі з використанням перспективи.</p> <p><i>Вміти:</i> графічними засобами зображати речі, які розміщені в єдиному середовищі і організовані в групу. Детально проробляти олівцем рисунок натюрморту, складеного із предметів побуту, декоративно-ужиткового мистецтва тощо. Правильно будувати перспективні скорочення форм зображуваних предметів. Вірно передавати світло, тінь, рефлекс. Правильно передавати пластичність і матеріальність представлених предметів. Передавати ефект повітряної перспективи.</p>	<p>Тема 7. Рисунок побутового натюрморту Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с.58-68, 316-349], 3 [с. 63-71, 114-118] Додатковий: 6[с.63-70],11[с.10-40, 70-87, 102-125, 164-167], 15[с.188-229] Інтернет ресурси: 41,42,43</p> <p>Самостійна робота: самостійний збір матеріалів (референсів) на задану тему та начерки натюрморту з простих фігур та предметів. 1 [с.58-68, 316-349],</p> <p>Практична робота № 7 Рисунок натюрморту з побутових предметів на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> навчитись правильної побудови перспективних скорочень зображуваних предметів відповідно до знань з «Нарисної геометрії». Передача ефекту повітряної перспективи засобами тону. <i>Завдання:</i> графічними засобами рисунку побудувати та оформити зображення натюрморту за вибором студента на аркуші ватману формату А3</p>	<p>8</p> <p>12</p>	<p>10</p>
<p><i>Знати:</i> принципи побудови та світлотіньового та кольорового моделювання групи об'єктів в тривимірному просторі з</p>	<p>Тема 8. Живопис побутового натюрморту Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с. 316-349, 366-378], 2[с.58-62, 84,95], 3 [с.119-170] Додатковий: 8 [с.62-70], 16 [91-136] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		

Розділ 1

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p>використанням перспективи.</p> <p><i>Вміти:</i> живописними засобами зображати речі, які розміщені в єдиному середовищі та організовані в групу. Детально проробляти (моделювати) фарбами натюрморт складений із предметів побуту та декоративно-ужиткового мистецтва. Правильно будувати перспективні скорочення форм зображуваних предметів. Вірно передавати світло, тінь, рефлекс, кольорову гармонію. Правильно передавати пластичність та матеріальність представлених предметів. Передавати ефект повітряної перспективи.</p>	<p>Самостійна робота: самостійний збір матеріалів (референсів) на задану тему та начерки натюрморту з простих фігур та предметів.</p> <hr/> <p>Практична робота № 8 Живопис натюрморту з побутових предметів на аркуші паперу формату А3.</p> <p><i>Мета:</i> навчитись правильної побудови перспективних скорочень зображуваних предметів відповідно до знань з «Нарисної геометрії».</p> <p>Передача ефекту повітряної перспективи засобами тону та кольору.</p> <p><i>Завдання:</i> графічними засобами рисунку побудувати та оформити зображення натюрморту за вибором студента на аркуші ватману формату А3</p>	<p align="center">8</p> <hr/> <p align="center">12</p>	<p align="center">10</p>
<p><i>Знати:</i> принципи побудови та світлотіньового моделювання архітектурного об'єкту в тривимірному просторі з використанням перспективи.</p> <p><i>Вміти:</i> дотримуватись пропорції, які дають уяву про об'єми, текстуру, світло, що</p>	<p>Тема 9. Рисунок екстер'єру об'єкта архітектури</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1 [с.253-349], 3 [с. 63-71, 114-118] Додатковий: 6[с.63-102],11[с.10-40, 70-87, 102-125, 128-145, 168-170], 15[с.144-84, 188-229] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		

Розділ 1

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p>властиві будівлі чи споруди, що зображується. Мати представлення того, яким буде кінцевий формат збудованого зображення. Сформувати уяву про художній зміст архітектурного рисунка як такого, що виконаний у форматі, яка передає вигляд і пропорції збудованої будівлі, елементу міського середовища чи пейзажу, які оточують її. Передача ефекту повітряної перспективи. Зображення антуражу і стафажу поруч об'єкта архітектури. Отримуваний результат це чудовий засіб вивчення елементів архітектури та дизайну</p>	<p>Самостійна робота: самостійний збір матеріалів (референсів) на задану тему та начерки з об'єкта архітектури чи групи предметів у складному натюрморті або копія натюрморта Поля Сезана.</p>	10	
	<p>Практична робота № 9 Рисунок екстер'єру об'єкта архітектури або складного натюрморту в інтер'єрі на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> навчитись правильної побудови перспективних скорочень зображуваних об'єктів міської архітектури чи великих інтер'єрних інсталяцій відповідно до знань з «Нарисної геометрії». Передача ефекту повітряної перспективи засобами тону. <i>Завдання:</i> засобами рисунку зобразити з натури довільний об'єкт архітектури – його екстер'єр в міському чи природному середовищі або інсталяційну композицію в архітектурному інтер'єрі на аркуші ватману формату А3</p>	16	10
<p><i>Знати:</i> принципи побудови та світлотіньового та кольорового моделювання архітектурного об'єкту в тривимірному просторі з використанням перспективи. <i>Вміти:</i> під час багаточасового акварельного живопису створювати живописний</p>	<p>Тема 10. Живопис екстер'єру об'єкта архітектури. Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с.253-315], 3 [с.119-170] Додатковий: 8 [с.62-70], 16 [91-136] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		

Розділ 1

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p>малюнок об'єкту архітектури з природи в умовах пленеру. Зображення зовнішнього вигляду архітектурної будови чи об'єкту дизайну у відкритому міському чи природному середовищі. Досліджувати та відтворювати багатокольорну палітру конкретного артефакту. Застосувувати антуражі та стаффажі для збагаченого вираження архітектурної форми</p>	<p>Самостійна робота: самостійний збір матеріалів (референсів) на задану тему та начерки з об'єкта архітектури чи групи предметів у складному натюрморті або копія натюрморту Поля Сезана. 1 [с.253-315],</p>	10	
	<p>Практична робота № 10 Живопис екстер'єру об'єкта архітектури або складного натюрморту в інтер'єрі на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> навчитись правильної побудови перспективних скорочень зображуваних предметів відповідно до знань з «Нарисної геометрії». Передача ефекту повітряної перспективи засобами живопису. <i>Завдання:</i> живописними засобами зобразити з природи довільний об'єкт архітектури – його екстер'єр в міському чи природному середовищі або інсталяційну композицію в архітектурному інтер'єрі на аркуші ватману формату А3</p>	16	10
Разом		120	100

*Примітка- курсивом виділені зазначені інтерактивні методи навчання

Розділ 2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p><i>Знати:</i> принципи побудови та світлотіньового моделювання частини обличчя в тривимірному просторі з використанням перспективи. Роль та значення знань з пластичної анатомії.</p> <p><i>Вміти</i> графічними засобами будувати формальні, змістовні, естетичні якості основних елементів обличчя людини. Набути практичні навички з світло-тіньового моделювання частин обличчя людини.</p>	<p>Тема 11. Рисунок частин обличчя людини (ніс, очі, вухо)</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с.67-87], 3 [с. 63-71, 114-118], 4 [с.272-305], 5 [с.204-220] Додатковий: 6[с.114-134], 11[с. 70-99], 15[с.16-19, 36,37, 58-79] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: малюнок частини обличчя людини з натури 1 [с.67-87],</p>	8	
	<p>Практична робота №11</p> <p>Малюнок гіпсової копії ока, носу, губ голови Давида роботи Мікеланджело з штучним освітленням на одному аркуші паперу формату А3.</p> <p><i>Мета:</i> Освоєння техніки простого олівця для художнього представлення образу частин голови людини. Та розуміння базових пропорцій частин людського обличчя.</p> <p><i>Завдання:</i> Зрозуміти принципи побудови частин людського обличчя на прикладі гіпсових копій голови Давида та створення їх об'ємного зображення.</p>	8	10
<p><i>Знати:</i> роль та значення конструктивного зображення у підготовці дизайнера. Уміти обирати колірну гаму.</p> <p><i>Вміти:</i> створювати структурну побудову перспективи зображуваних предметів, дискретне зображення зовнішніх поверхонь предметів за допомогою ізофот: ліній рівної віддаленості від джерела світла відповідно до міри освітлення та затінення.</p>	<p>Тема 12. Дискретний живопис натюрморту.</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с.58-68, 316-349], 3 [с.119-170] Додатковий: 8 [с.62-70, 86-94] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: Підбір референсів для створення дискретного натюрморту. Створення модборду для майбутньої роботи.</p>	8	
	<p>Практична робота № 12</p> <p>Живопис складного натюрморту в стилістиці дискретного живопису на аркуші паперу формату А3.</p> <p><i>Мета:</i> ознайомлення з матеріалами для виконання дискретного</p>	8	10

Розділ 2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
	<p>живопису та принципами їх використання під час створення творчої роботи.</p> <p><i>Завдання:</i> Заповнення визначених ізотопами ділянок поверхні предмету кольорами одного визначеного тону без розтяжок. Створення градацій переходу одного кольору в інший. Створення завдяки цій системі творчої дизайнерської роботи.</p>		
<p><i>Знати:</i> роль та значення знань з пластичної анатомії, особливо людського черепу.</p> <p><i>Вміти:</i> графічними засобами будувати формальні, змістовні, естетичні якості елементів тіла людини, зокрема людського черепу.</p>	<p>Тема 13. Рисунок черепу голови людини</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с.78-79], 3 [с. 63-71, 114-118], 4 [с.272-305], 5 [с. 190-204] Додатковий: 6[с.114-134], 11[с. 70-99], 15[с.16-19, 36,37, 58-79] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: робота з анатомією Bammes G. Sehen und verstehen. Копії малюнків черепа. Папір А4.</p>	8	
	<p>Практична робота №13</p> <p>Рисунок гіпсового черепу людини із штучним освітленням на аркуші паперу формату А3.</p> <p><i>Мета:</i> Освоєння техніки простого олівця для художнього вираження і представлення образу черепу голови людини.</p> <p><i>Завдання:</i> Зображення черепу голови людини у різних ракурсах м'яким простим олівцем на форматі ватману А3</p>	8	10

Розділ 2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p><i>Знати:</i> принципи побудови та світлотіньового та кольорового моделювання архітектурного об'єкту в тривимірному просторі з використанням перспективи.</p> <p><i>Вміти:</i> створювати багаточасовий акварельний живопис об'єкта архітектури та природного середовища з натури в умовах пленеру. Відтворювати повітряну перспективу. Розуміти принципи сонячного освітлення в різні пори доби та втілювати це в своїй роботі.</p>	<p>Тема 14. Живопис об'єкта архітектури або пейзажу</p> <p>Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с. 253-378], 3 [с.119-170] Додатковий: 8 [с.62-70, 86-94, 118-126], Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: швидкі начерки пейзажу з об'єктами архітектури</p>	8	
	<p align="center">Практична робота № 14</p> <p>Живопис об'єкта архітектури або пейзажу в різних станах освітлення на аркуші паперу формату А3.</p> <p><i>Мета:</i> Створення поліхромної живописної композиції, та зображення зовнішнього вигляду архітектурної будови чи об'єкту дизайну у відкритому міському чи природному середовищі. Дослідження та відтворення багатоколірної палітри конкретного артефакту. Застосування антуражів та стаффажів для збагаченого вираження архітектурної форми</p> <p><i>Завдання:</i> намалювати композицію з трьох предметів однією фарбою в техніці гризайль</p>	8	10

Розділ 2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p><i>Знати:</i> роль та значення знань з пластичної анатомії, череп та м'язи обличчя, шиї людини. <i>Вміти:</i> створювати детально пророблений олівцем рисунок форми гіпсового зліпку екорше голови людини. Графічними засобами будувати формальні, змістовні, естетичні якості голови людини без шкіри</p>	<p>Тема 15. Рисунок екорше голови людини Список рекомендованих джерел: Основний: 1[с.88-93], 3 [с. 63-71, 114-118], 4 [с.272-305], 5 [с. 190-204] Додатковий: 6[с.114-134], 11[с. 70-99], 15[с.16-19, 36,37, 58-79] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна: пошук референсів на тему, копія класичного рисунку екорше Гудона. Аркуш А3.</p>	8	
	<p>Практична робота № 15 Рисунок екорше голови людини авторства Гудона на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> Навчитись правильної побудови перспективних скорочень зображуваних елементів інтер'єру відповідно до знань з «Нарисної геометрії». Передача ефекту повітряної перспективи засобами тону. <i>Завдання:</i> засобами рисунку зобразити з натури форму елемента декору за вибором студента на аркуші ватману формату А3</p>	8	10
<p><i>Знати:</i> роль та значення стилізації, а особливо стилізованого зображення натюрморту у підготовці</p>	<p>Тема 16. Стилiзований живопис натюрморту Список рекомендованих джерел: Основний: 1 [с.58-66, 316-341], 3 [с.119-170] Додатковий: 8 [с.62-70, 86-118], Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		

Розділ 2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
<p>дизайнера. <i>Вміти:</i> обирати колірну гаму, створювати образну трансформацію перспективи зображуваних предметів, неординарність зображення зовнішніх поверхонь предметів, умовність, стилізаторство на основі асоціативно-образної уяви.</p>	<p>Самостійна робота: копія роботи Пабло Пікасо або інших художників цього періоду. Аркуш А3.</p>	8	
	<p>Практична робота № 16 Стилізований живопис натюрморту на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> Навчитись трансформувати зображення реальних предметів в умовні засобами кольору. <i>Завдання:</i> живописними засобами створювати стилізаторство на основі асоціативно-образної уяви. Створення градацій переходу одного кольору в інший. композиції простого натюрморту (драпіровки, прості геометричні предмети) на аркуші ватману формату А3</p>	8	10
<p><i>Знати:</i> роль та значення пластичної анатомії в зображенні людської голови, принципи побудови та світлотіньового моделювання. <i>Вміти:</i> графічними засобами будувати формальні, змістовні, естетичні якості елементів тіла людини а саме людської голови. Використовувати основні пропорції, принципи співвідношення частин обличчя один до одного.</p>	<p>Тема 17. Рисунок гіпсової голови Список рекомендованих джерел: Основний: 1[с.67-129], 3 [с. 63-71, 114-118], 4 [с.272-305], 5 [с. 190-204] Додатковий: 6[с.114-134], 11[с. 70-99], 15[с.16-19, 36,37, 58-79] Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
	<p>Самостійна робота: копія портрету «інфанти» Дієго Веласкеса.. Аркуш А3.</p>	8	
	<p>Практична робота № 17 Рисунок гіпсової голови на вибір студента на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> Освоєння техніки простого олівця для художнього представлення образу гіпсової голови людини. <i>Завдання:</i> Зображення білої гіпсової голови людини у різних ракурсах м'яким простим олівцем на форматі ватману А3 за вибором студента:</p>	10	10

Розділ 2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
	голова Давида, голова Венери, голова Антиноя, голова Гомера тощо.		
<p><i>Знати:</i> ролі і значення стилізованого зображення у роботі дизайнера.</p> <p><i>Вміти:</i> обирати колірну гаму, створювати образну трансформацію перспективи зображуваного обличчя, неординарність побудови обличчя, умовність.</p> <p>Стилізувати образ людини на основі асоціативно-образної уяви портрету людини у підготовці дизайн завдання.</p>	<p>Тема 18. Стилізований живопис портрету людини Список рекомендованих джерел: Основний: 1[с.67-129], 3 [с.119-170], 4 [с.272-305] Додатковий: 8 [с.62-70, 86-118],16[с.147-160] Інтернет ресурси: 41,42,43</p> <p>Самостійна робота: копія роботи П. Пікассо. Формат А3.</p> <p>Практична робота № 18 Стилізований живопис портрету людини на аркуші паперу формату А3. <i>Мета:</i> навчитись асоціативно-образної уяви при створенні образу людини. <i>Завдання:</i> живописними засобами створити стилізований портрет людини на аркуші ватману формату А3</p>	8	10
<p><i>Знати:</i> техніки та прийоми живої графіки олівцем.</p> <p><i>Вміти:</i> побудувати портретне зображення голови людини засобами тонального рисунку. Усвідомити структурність та гармонійність зображуваного обличчя людини через монохромну графіку олівцем.</p>	<p>Тема 19. Тональний рисунок портрету людини Список рекомендованих джерел: Основний: 1[с.67-141], 3 [с. 63-71, 114-118], 4 [с.272-305], 5 [с. 190-204] Додатковий: 6[с.114-134], 11[с.89-99], 15[с.16-19, 36,37, 58-79] Інтернет ресурси: 41,42,43</p> <p>Самостійна робота: Автопортрет чи портрет знайомого або копія роботи Дієго Веласкеса.. Олівець, аркуш А3.</p>		

Розділ 2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год	Оцінювання у балах
Зрозуміти естетичність сприйняття виконавцем одержуваної графіки за різних штрихових технік	<p>Практична робота № 19</p> <p>Тональний рисунок портрету людини на аркуші паперу формату А2.</p> <p><i>Мета:</i> навчитись правильної побудови перспективних скорочень зображуваних об'єктів міської архітектури чи великих інтер'єрних інсталяцій відповідно до знань з «Нарисної геометрії». Передача ефекту повітряної перспективи засобами тону.</p> <p><i>Завдання:</i> виконати з натури портрет живої людини засобами рисунка м'яким, простим олівцем на аркуші ватману формату А2</p>	10	10
<p><i>Знати:</i> техніки та прийоми живопису акварельними фарбами. Побудову портретного зображення голови людини простим олівцем та оформлення портрету засобами акварельного живопису.</p> <p><i>Вміти:</i> під час багаточасового акварельного живопису створювати живописний портрет людини,</p>	<p>Тема 20. Живописний портрет людини</p> <p>Список рекомендованих джерел:</p> <p>Основний: 1[с.67-141, 366-378], 3 [с.119-170], 4 [с.272-305], 5 [с. 190-204]</p> <p>Додатковий: 8 [с.62-70, 86-118], 16[с.147-160]</p> <p>Інтернет ресурси: 41,42,43</p>		
<p>створювати живописний портрет людини, усвідомлювати структурність та гармонійність зображуваного обличчя людини через поліхромну графіку фарбами. Створювати портретно схоже зображення людини. Естетично сприймати створюваний живопис за різних технік мазків акварельними фарбами.</p>	<p>Самостійна робота: Портрет знайомого. Акварель (гуаш, акрил) папір А3</p>		
	<p>Практична робота № 20</p> <p>Живописний портрет людини на аркуші паперу формату А2.</p> <p><i>Мета:</i> навчитись створювати портрет людини з характерними рисами та персоналізацією образу.</p> <p><i>Завдання:</i> виконати з натури портрет живої людини засобами живопису: акварельними фарбами на аркуші акварельного паперу чи ватману формату А2</p>	12	10
Разом		112	100

*Примітка- курсивом виділені зазначені інтерактивні методи навчання

Графік проведення виїзних занять

Назва теми	Навчальний тиждень	Місце проведення занять	Форми контролю
Розділ 1.			
Тема. 9. Робота по темі: «Пленер у Лаврі». Створення малюнку олівцем або м'яким графічним матеріалом з натури. Пейзаж. Поєднання архітектурних та природних форм Матеріал олівець, вугілля, сангіна, сепія, папір.	10	Києво - Печерська Лавра	Здача практичної роботи
Тема. 10. Робота по темі: «Пленер у Лаврі». Створення живописної роботи з натури. Пейзаж. Поєднання архітектурних та природних форм Матеріал акварель, папір.	10	Києво - Печерська Лавра	Здача практичної роботи
Розділ 2.			
Тема 19. Робота по темі: Малюнок людини на вулиці		Подвір'я біля корпусу Н	Здача практичної роботи
Тема 20. Робота по темі: Живопис людини на вулиці		Подвір'я біля корпусу Н	Здача практичної роботи

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Giovanni Civardi. Drawing : a complete guide. Tunbridge Wells, Kent [England]: Search Press. 2010. – 440 p.
2. Tom Hoffmann. Watercolor Painting: A Comprehensive Approach to Mastering the Medium. Watson-Guptill, 2012. – 208 p.
3. Ray Smith. The Artist's Handbook. London: DK; Third Edition, 2009. – 384 p.
4. Bammes G. Sehen und verstehen. Die menschelichen zichnungen / G.Bammes. – Berlin: Volk und wissen volkseigener verlag, 1988. – 372s.
5. Д. Амін. Анатомія для художників: наочний посібник із зображення людського тіла/ Джахірул Амін. Пер. З англ. Олексій Пилипенко. Київ: ArtHuss, 2022. -304 с.

Додатковий

6. A. Verdelli. Il grande libro per imparare il disegno/ Il Castello. Milano: 2003. –160 p.
7. Hazel Harrison. Learn How to Draw & Paint. Southwater, 2012. - 256 p.
8. Equipo Parramon. Curso Completo de Dibujo y Pintura. Parramón; 18th edition, 2014. 288 p.
9. Li N. Drawing. Basics of academic drawing (theoretical and methodical questions of fine literacy). Publishing House "E". 2007. – 479 p.
10. A. Szunyoghy, G.Feher. Anatomy. Drawing school. Human. Tandem Verlag GmbH, 2010. –204 p.
11. Bert Dodson. Keys to Drawing / Nord licht Books.Cincinnati,Ohio, 1990. -224 p.
12. W. Stenley Taft, James W. Mayer. The Science of Paintings. Springer-Verlag New York, Inc. 2000. -236 p
13. Ching F. D. K., Juroszek S. P. Design Drawing: 3rd Edition. New York: Wiley, 2019. -448 p.
14. Doyle M. E. Color Drawing: Design Drawing Skills and Techniques for Architects, Landscape Architects, and Interior Designers. 2nd Edition. New York – Toronto: John Wiley & Sons, Inc., 1999. -352 p.
15. P. Gray, B. Barber. The Ultimate Drawing Workbook. /Arcturus Publishing Limited.2012.–160 p.
16. C. Watson Garcia. Painting for the Absolute and Utter Beginner./ Watson-Guptill. 2009. – 160 p.
17. Тетяна Прокопович, Олександр Берлач. Рисунок: Методичні рекомендації з освітнього компоненту/ Волинський національний університет імені лесі українки Факультет культури та мистецтв, Кафедра образотворчого мистецтва/ Луцьк, 2022. 17с.
18. Eldridge K. The Complete Color Harmony Workbook: A Workbook and Guide to Creative Color Combinations. Gloucester: Rockport Publishers, 2007. 224 p.
19. Evans E., Haydon B. R. Lectures on Painting and Design. BiblioBazaar, 2009. 320 p.
20. Goodman S., Porter T. Design Drawing Techniques. Routledge, 2013. 144 p.
21. Rabiee Sh. Design Visualization: Exploring Expressive Visualization Through Art Fundamentals. ORO Editions, 2019. 168 p.
22. Rendow Y. Architectural Drawing: A Visual Compendium of Types and Methods: 4th Edition. New York: Wiley, 2012. 608 p.
23. Soan H. Learn Watercolour Quickly: Techniques and Painting Secrets for Absolute Beginner. Pavilion Book, 2014. 300 p.
24. Talbot-Greaves P. Landscapes in Watercolour (Collins 30-Minute Painting). HarperCollins UK, 2013. 96 p.

25. Waugh T. People in Watercolour (Collins 30-Minute Painting). HarperCollins UK, 2014. 96 p.
26. Whitney E. A. Complete Guide to Watercolor Painting. Courier Corporation, 2012. 176 p.
27. Початкові відомості з живопису : метод. вказівки для студ., які навчаються за напрямом підготовки "Архітектура" / Київ. нац. ун-т буд-ва і арх-ри ; уклад. А.В. Сотниченко. - К. : КНУБА, 2003. - 24 с.
28. Сковронський В. Технологія живопису та декоративно-прикладного мистецтва / В. Сковронський. – К., 2007.
29. Кириченко, М. А. Основи образотворчої граматики : навч. посібник для студ. худ.-графічних ф-тів вищих пед. навч. закладів / М.А. Кириченко, І.М. Кириченко. - 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Вища школа, 2002. - 190 с.
30. Тімохін, В. О. Живопис і графіка [Ізоматеріал] / В. О. Тімохін. - [Б. м.] : ТОВ НВП Інтерсервіс, 2016. - 240 с.
31. Робота над пейзажем : метод. вказівки для студ. спец. "Арх-ра", "Образотворче мистецтво" / Київ. нац. ун-т буд-ва і арх-ри ; уклад. В.І. Колега. - К. : КНУБА, 2002. - 21 с.
32. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура : навчальний посібник / І. М. Туманов. – Львів: Аверс, 2010. – 496 с.
33. Ковпаненко Н. Г. . Київська Рисувальна школа [Архівовано 17 Серпня 2016 у Wayback Machine.] // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — Київ : Наукова думка, 2007. Т. 4 : Ка Ком. С. 230. 528 с. : іл. ISBN 978-966-00-0692-8.
34. Куленко М. Я. Основи графічного дизайну: Підручник. 3-тє ви-дання. Київ: Кондор, 2015. 544 с.
35. Прищенко С. В. Кольорознавство: Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2010. -354 с.
36. Сєдак О. І., Запорожченко О. Ю. Колористика інтер'єру: Нав-чальний посібник. Київ: Освіта України, 2011. 248 с.
37. Михайленко В.Є., Яковлев М.І. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Каравела, 2004. 304 с.
38. Сімонік А. С. Засоби виразності: Біоенергетичні, біоритмічні аспекти: Монографія. Київ: ТОВ «Юрка Любченка», 2018. 269 с.
39. Mitton M. Interior Design Visual Presentation: A Guide to Graphics, Models & Presentation Techniques: 2nd Edition. New Jersey: John Wiley & Sons, 2004. 238 p.
40. 022 Дизайн: Стандарт вищої освіти / Антонович Є. А. та ін. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2018. 14 с.

Інтернет-ресурси

41. Заварзін О.О. Дизайн архітектурного середовища [Електронний ресурс] : Енциклопедичний довідник. Київ: НАКККіМ, 2020. Режим доступу : <http://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/2484>.
42. <https://rapidfireart.com/>
43. <https://lib.knute.edu.ua/index.php/bazy-danykh>